

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ГО «НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ»
ВСЕУКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО «ПРОСВІТА»
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

**УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
ТА ЛІТЕРАТУРНОЇ ТВОРЧОСТІ ІМЕНІ АНДРІЯ МАЛИШКА**

КАФЕДРА КУЛЬТУРИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

УКРАЇНСЬКА МОВА ВЧОРА, СЬОГОДНІ, ЗАВТРА В УКРАЇНІ І СВІТІ

*XVIII Всеукраїнська науково-практична конференція
з міжнародною участю
до Дня української писемності й мови*

29 жовтня 2024 року

Київ – 2024

*Рекомендувала вчена рада
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
(протокол № 4 від 24 жовтня 2024 року)*

Українська мова вчора, сьогодні, завтра в Україні і світі: матеріали XVIII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю / відп. ред. С. Шевчук, відп. за випуск О. Дияк. Київ: Видавництво Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, 2024. 186 с.

У збірнику подано статті й тези мовознавців, молодих учених і здобувачів першого (бакалаврського), другого (магістерського), третього (освітньо-наукового) та наукового рівнів вищої освіти, які брали участь у конференції та круглому столі. Тематика доповідей охоплює питання мовної політики та мовної культури в Україні в контексті актуальних суспільно-політичних процесів, проблеми української мови як чинника національної самоідентифікації, як засобу формування національної свідомості українського суспільства, аспекти професійної комунікації в освіті, сучасні тенденції розвитку лексикології, морфології, термінології та фразеології української мови.

Викладачам, учителям, журналістам, державним службовцям, здобувачам усіх рівнів вищої освіти й усім, хто прагне надати сили українському слову у професійній царині.

Редакційна колегія:

Шевчук Світлана Володимирівна, завідувач кафедри культури української мови, академік ГО «Національна академія наук вищої освіти України», кандидат філологічних наук, професор – **відповідальний редактор**

Виноградова Юлія Борисівна, доцент кафедри культури української мови, кандидат філологічних наук

Глушик Сергій Васильович, доцент кафедри культури української мови, кандидат філологічних наук, доцент

Дияк Олена Володимирівна, доцент кафедри культури української мови, кандидат філологічних наук, доцент – **відповідальний секретар**

Лобода Тетяна Михайлівна, доцент кафедри культури української мови, кандидат педагогічних наук, доцент

© Автори статей, 2024

© Український державний університет
імені Михайла Драгоманова, 2024

**«УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ІНОЗЕМНА» ДИСТАНЦІЙНО :
ОСОБЛИВОСТІ, ВИКЛИКИ, ПЕРСПЕКТИВИ**

Сучасні українські реалії значно скоротили інтерес іноземців до освіти в Україні. Однак українська освіта все ще залишається престижною та бажаною для представників багатьох народів. Сьогодні більшість студентів-іноземців навчається в дистанційному або змішаному форматах, що зумовило пошук нових підходів до вивчення української мови, опанування якої є необхідною передумовою ефективного навчання в ЗВО, де процес навчання відбувається державною мовою. Крім того, кількість охочих вивчати українську мову зростає у зв'язку з міжнародною підтримкою України і популяризацією української культури у світі. Це зумовлює актуальність вивчення особливостей дистанційного формату, трансформації методів та засобів навчання української мови іноземців.

Проблемам вивчення викладання української мови як іноземної присвятили свої дослідження І. Кочан, І. Зозуля, Т. Ланова, О. Ласкава, О. Стадніченко, О. Степаненко, О. Туркевич, Г. Шелест, О. Шульга та інші. Науковці у своїх працях розглядають методики навчання, процеси підбирання дидактичного матеріалу, залучення інструментів онлайн-ресурсів. Однак питання все ще залишається актуальним, оскільки нові виклики в організації навчального процесу зумовлюють необхідність пошуку новітніх засобів і способів викладання.

Метою цієї розвідки є дослідження сучасних особливостей, проблем та перспектив викладання курсу «Українська мова як іноземна» в дистанційному форматі у ЗВО.

Головним завданням вивчення української мови є вільне спілкування та розуміння, здатність чітко формулювати свої думки, висловлюватися на певну тему. Тому більшість учених надають перевагу комунікативному підходу до вивчення мов.

На думку Г. Шелест, для сучасного навчання української мови як іноземної важливими є практична спрямованість, функціональний підхід до відбору і подання мовного матеріалу, ситуативно-тематичне подання мовного матеріалу, вивчення лексики та морфології на синтаксичному матеріалі, виділення етапів навчання [3, с. 53].

З перших занять для студентів ЗВО необхідно моделювати комунікативні ситуації, в яких вони можуть опинитися в реальному мовному середовищі. Тому вивчення лексики, морфології, синтаксису варто здійснювати на прикладі конкретних дискурсів. Традиційні тексти для читання та аудіювання слід доповнювати обговоренням, розповідями про схожі ситуації, створенням діалогів, діловими іграми тощо. Так студенти не лише засвоюють нові слова, а й вчаться їх використовувати в певних синтаксичних конструкціях та мовленнєвих ситуаціях.

Комунікація передбачає активне групове спілкування. Теми для обговорення можуть стосуватися майбутнього фаху, культурних традицій, уподобань та захоплень студентів тощо. Матеріалом для комунікативних ситуацій можуть стати також кінофільми, відео на ютуб.

Комунікативний метод залишається пріоритетним у дистанційному навчанні, однак важливої ролі набуває й технологічний. Нові інформаційні технології дозволяють урізноманітнити засоби навчання, організувати самостійну роботу студентів, створювати різноманітні інтерактиви під час занять.

В умовах дистанційного навчання значна частина освітнього матеріалу може розміщуватися на платформі MOODLE, яка дозволяє студентові в зручній для нього час вивчати українську мову, а викладач може контролювати цей процес за допомогою тестування й різноманітних завдань.

Для організації дискусії стане в нагоді Equity Maps – програма, яка допомагає точно визначити активність студента під час заняття, записує, скільки часу говорив сам викладач, зорієнтовує, кому зі студентів варто приділити більше уваги.

Різноманітні інтерактивні опитування можна проводити за допомогою ресурсів Kahoot, Google Forms, Mentimeter. Останній дозволяє студентам бачити всі відповіді на запитання у вигляді хмарки, де найпоширеніші відповіді виділено більшим шрифтом. Викладач може переглянути кількість відповідей у відповідній вкладці. Студентам цікавий такий формат, оскільки всі вони одразу залучені до процесу. Крім пізнавальної мети, такі завдання мають і навчальну: студенти можуть коментувати відповіді одне одного, шукати й виправляти помилки тощо.

У Kahoot можна в якості запитань завантажувати картинки, таблички, фото. Це дуже зручно як для початкового етапу вивчення української мови, де можна запропонувати студентам декілька картинок і одне слово для встановлення відповідності, так і для вищих рівнів, де в якості варіанта відповіді може бути фото відомого українського діяча, письменника, культурної пам'ятки, якое правило тощо.

Ефективним ресурсом для дистанційного вивчення української мови іноземцями є також Edpuzzle – програма, яка допомагає використовувати вже наявний контент (наприклад, з ютуб), перетворюючи будь-яке відео на навчальний матеріал. Таке відео можна доповнити власними коментарями, тестуванням, опитуванням. Крім того, можна самостійно озвучити відео, записавши його переклад чи надавши пояснення до нього. Edpuzzle легко інтегрується з Google Classroom та MOODLE.

Отже, онлайн-навчання має орієнтувати студентів на активне оволодіння українською мовою, допомагати опанувати спеціальні професійні знання з інших дисциплін, спрямовувати на продовження освіти, а поєднання традиційного комунікативного методу з використанням нових інформаційних технологій для вивчення української мови іноземцями підвищує ефективність навчання,

створює ґрунт для поглибленого засвоєння мовного матеріалу, вчить ефективно взаємодіяти з іншими.

Однак в Україні інноваційні засоби навчання ще потребують стандартизації, також залишається досі неврегульованим питання їх широкого впровадження в освіті. Тому в перспективі їй пріоритеті має бути системне й обов'язкове використання інформаційних технологій у процесі навчання української мови як іноземної.

ЛІТЕРАТУРА

1. Стадніченко О., Ласкава Ю., Шульга О. Особливості викладання української мови як іноземної для студентів-іноземців у закладах вищої освіти // *Академічні візії*. 2023. Вип. 15.
2. Степаненко О. К., Ланова Т. В., Матусевич Л. М. Сучасні методики вивчення української мови як іноземної // *Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія: Філологічні науки (мовознавство)*. Вип. 18. Дрогобич, 2022. С. 73–77.
3. Шелест Г. Вивчення української мови як іноземної: проблеми, нові методики, перспективи // *Закарпатські філологічні студії*. 2018. Вип. 3. Т. 1. С. 51–55.